

حکمرانی و سیاست‌گذاری دولت‌مدار چین

نویسنده:

محسن بیستامی

ناظر علمی:

علیرضا قربانی

سرشناسه:	بیسادی، محسن، ۱۳۶۴-
عنوان و نام پدیدآور:	حکمرانی و سیاست‌گذاری سینما در چین / نویسنده محسن بیسادی، ناظر علمی علیرضا قربانی، ویراستار شیدا محمد طاهر.
مشخصات نشر:	تهران: بنیاد سینمایی فارابی، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری:	۱۸۲ ص.
شابک:	۹۷۸-۹۶۴-۲۷۳۹-۵۴-۷
وضعیت فهرست‌نویسی:	فیبا
یادداشت:	کتابنامه.
موضوع:	سینما--چین--تاریخ Motionpictures--China--History
شناسه افزوده:	قربانی، علیرضا، ۱۳۶۵ دی-
شماره افزوده:	بنیاد سینمایی فارابی
رده‌بندی کنگره:	۹/ج ۱۹۹۳/۵ PN
رده‌بندی دیوینی:	۷۹۱/۳۴۰۹۵۱۲۵
شماره ثبت کتابخانه ملی:	۹۴۷۸۳۲۷

حکمرانی و سیاست‌گذاری، بنیاد چینی

نویسنده: محسن بیسادی

مدیر مرکز انتشارات، آموزش و پژوهش، امید مابشیری قراز

ویراستار: شیدا محمد طاهر

گرافیک: آژانس رسانه‌ای آرایه

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مؤسسه فرهنگی هنری مشع

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

چاپ اول: ۱۴۰۳

قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۷۳۹-۵۴-۷

شابک دوره: ۹۷۸-۹۶۴-۲۷۳۹-۵۸-۵

نشانی: تهران خیابان ولیعصر بالاتر از پارک ساعی نرسیده به توانیر

نیش کوچه لنکران پلاک ۲۴۵۴

تمام حقوق متعلق به بنیاد سینمایی فارابی و محفوظ است.

تلفن: ۸۸۲۰۸۹۰۳

فهرست

سخن ناشر

۱۰

۱۳	فصل ۱. تاریخچه صنعت سینما در چین
۱۵	دوره اول: از سال ۱۹۰۵ تا انتهای دهه ۱۹۷۰
۱۷	دوره دوم: دهه ۱۹۸۰
۲۰	دوره سوم: دهه ۱۹۹۰
۲۴	دوره چهارم: از سال ۲۰۰۰ به بعد

۳۱	فصل ۲. صنعت سینمای چین از نظر آمار و ارقام
۳۲	جایگاه صنعت فیلم چین در جهان
۳۲	درآمد جهانی از گیشه بین سال های ۲۰۰۵ تا ۲۰۲۱ به تفکیک مناطق جغرافیایی
۳۳	سهم چین از گیشه جهانی بین سال های ۲۰۱۲ تا ۲۰۲۱
۳۳	بازارهای فیلم پیش رو در سراسر جهان در سال ۲۰۲۱ (از نظر تعداد بلیت فروخته شده)
۳۴	توزیع فیلم های تولید مشترک چین و خارج، بین سال های ۲۰۰۱ تا ۲۰۱۱، بر اساس منطقه
۳۴	رشد سالانه تعداد تماشاگران سینما در چین، در بازه زمانی سال های ۲۰۱۱ تا ۲۰۲۱
۳۵	بازار صنعت فیلم چین در تعامل با جهان
۳۵	درآمد گیشه فیلم های خارجی در چین، در بازه زمانی سال های ۲۰۱۵ تا ۲۰۲۱
	سهم فیلم های داخلی و خارجی در بازار سینمای چین، در بازه زمانی سال های ۲۰۱۶ تا ۲۰۲۱، بر
۳۶	اساس تعداد فیلم
۳۶	خصوصیات بازار فیلم چین
۳۶	موفق ترین فیلم های تاریخ سینمای چین از نظر درآمد از گیشه
۳۷	شهرهای با بالاترین درآمد گیشه در چین
۳۸	شرکت های پیش رو در تولید فیلم چین در سال ۲۰۱۴
۳۹	شرکت های پیش رو در تولید فیلم چین در سال ۲۰۲۰
۳۹	پیش روترین زنجیره های سالن سینما در چین، بر اساس درآمد گیشه

- ۴۰ تعداد پرده‌های سینما در چین، در بازه زمانی سال‌های ۲۰۰۹ تا ۲۰۲۱
- ۴۱ تعداد فیلم‌های بلند چینی، در بازه زمانی سال‌های ۲۰۰۷ تا ۲۰۲۱
- ۴۱ تعداد فیلم‌های تولید شده در چین، در بازه زمانی سال‌های ۲۰۱۸ تا ۲۰۲۱، بر اساس نوع
- ۴۲ تعداد فیلم‌های فروش داخلی چین، در بازه زمانی سال‌های ۲۰۱۵ تا ۲۰۲۰
- ۴۳ تعداد بلیت‌های فروخته شده در چین، در بازه زمانی سال‌های ۲۰۱۰ تا ۲۰۲۱
- ۴۳ تعداد فیلم‌های اکران شده در سینماهای چین، در سال ۲۰۲۱، به تفکیک ژانر
- ۴۴ تعداد فیلم‌های بلند اکران نشده، در بازه زمانی سال‌های ۲۰۰۶ تا ۲۰۱۵

- ۴۵ فصل ۳. ساختار حکمرانی و سیاست‌گذاری صنعت سینمای چین
- ۴۶ رویکرد کلی حکمرانی صنعت سینما در جمهوری خلق چین
- ۴۷ تحولات ساختار حکمرانی صنعت سینمای چین
- ۵۰ نقش دپارتمان مرکزی تبلیغات سیاسی، حزب کمونیست در صنعت فیلم چین
- ۵۴ اختیارات دپارتمان مرکزی تبلیغات سیاسی، حزب کمونیست
- ۵۸ نقش دولت در صنعت فیلم چین
- ۵۹ اداره دولتی مطبوعات، انتشارات، رادیو، فیلم و تلویزیون؛ نهاد تنظیم‌گر و وضع‌کننده قوانین
- ۶۰ شرکت فیلم چین

- ۶۷ فصل ۴. قوانین و مقررات حاکم بر صنعت سینمای چین
- ۶۸ بررسی اجمالی رژیم مقررات
- ۷۰ قوانین اصلی
- ۷۰ سانسور
- ۷۵ قانون ارتقای صنعت فیلم چین

- ۸۵ فصل ۵. رویکردها و سیاست‌های حاکم بر حکمرانی صنعت سینمای چین
- ۸۶ انواع سیاست‌ها در صنعت فیلم چین
- ۸۸ سیاست‌های تولید
- ۸۸ تولید مشترک

- ۹۱ مشوق‌ها و یارانه‌های دولتی
- ۹۲ سیاست‌های توزیع و نمایش
- ۹۳ سیستم رده‌بندی سنی فیلم در چین
- ۹۴ چرخه نمایش فیلم
- ۹۷ سیاست «خروج از کشور»

- ۹۹ فصل ۶. ارتباط صنعت سینمای چین با بازار جهانی
- ۱۰۰ تاریخچه تعامل چین با بازار جهانی
- ۱۰۵ تولید مشترک؛ راه دورزدن سهمیه واردات
- ۱۰۸ شیوه‌های تولید مشترک
- ۱۱۰ شکست فیلم‌های چینی در بازار جهانی
- ۱۱۱ دست برتر چین در تعامل با هالیوود در سال پای اخیر

- ۱۱۳ فصل ۷. جشنواره‌های جمهوری خلق چین
- ۱۱۴ جشنواره بین‌المللی فیلم پکن
- ۱۱۵ جایزه تیانتان
- ۱۲۰ پانوراما
- ۱۲۲ اجلاس سرمایه‌گذاری و تأمین مالی فیلم چین
- ۱۲۳ بازار فیلم پکن
- ۱۲۳ کارناوال
- ۱۲۴ جشنواره فیلم دانشجویان کالج پکن
- ۱۲۵ آینده پیش‌رو
- ۱۲۵ فیلم+
- ۱۲۸ جشنواره بین‌المللی فیلم شانگهای
- ۱۲۸ جایزه جام طلایی
- ۱۳۰ انجمن جشنواره
- ۱۳۱ پانورامای بین‌المللی

۱۳۲	بازار
۱۳۳	پروژه جشنواره
۱۳۴	حمل و نقل سریع در جهان
۱۳۵	کاوش
۱۳۵	جوایز رسانه
۱۳۶	هفته فیلم کمر بند و جاده
۱۳۷	جوان
۱۳۷	جشنواره بین المللی فیلم هنگ کنگ
۱۳۸	تاریخچه جشنواره
۱۴۰	جوایز و هیئت داوران
۱۴۲	دفتر صنعت جشنواره
۱۴۳	استعدادهای جدید هنگ کنگ
۱۴۴	طرفداران سینما
۱۴۴	سایر جشنواره ها

فصل ۸. آینده صنعت سینمای چین ۱۴۹

۱۵۳	فصل ۹. صنعت سینمای چین بعد از همه گیری کرونا
۱۵۴	تغییرات میزان تولید
۱۵۵	وضعیت درآمد از گیشه در جهان
۱۵۶	نسبت سهم فیلم های داخلی و خارجی از بازار چین
۱۵۶	تغییرات تعداد مخاطبان سینما
۱۵۷	تغییرات تعداد سالن های سینما و صفحات نمایش
۱۵۸	سیاست حمایتی دولت از صنعت فیلم

فصل ۱۰. آموخته های سیاستی از صنعت سینمای چین ۱۶۱

۱۶۲	نقش جمعیت و رشد اقتصادی قابل توجه چین در توسعه صنعت سینما
-----	---

- ۱۶۲ سازگاری نگاه «تبلیغاتی وایدئولوژیک» به سینما با نگاه «اقتصادی» به آن
- ۱۶۲ رویکرد تلفیقی «استفاده از ظرفیت های کشورهای خارجی» و «توانمندسازی بازار داخلی»
- ۱۶۳ تعامل مداوم و خستگی ناپذیر با طرف های خارجی و شناخت کامل از نیازهای دو طرف
- ۱۶۳ سیاست های اعمالی و اعلامی
- ۱۶۳ اصلاح ساختار نظارت و مجوزدهی
- ۱۶۴ روند اصلاح ساختار دولتی، خصوصی سازی و افزایش تعامل با بازار جهانی
- ۱۶۴ استفاده از ظرفیت کشورهای قدرتمند همسایه در صنعت سینما
- ۱۶۴ ابهام و شفافیت در سیاست گذاری
-
- ۱۶۵ فصل ۱۱. ظرفیت تعامل با سینمای ایران
- ۱۶۶ منظر اول: چین به عنوان بازار برای ایران
- ۱۶۶ منظر دوم: شرکت های چینی به عنوان سرمایه گذار
- ۱۶۷ منظر سوم: استفاده از ظرفیت فنی-تکنیکی صنعت سینمای چین
- ۱۶۷ منظر چهارم: استفاده از ظرفیت محتوایی صنعت سینمای چین

سخن ناشر

سینما به طور کلی واجد کارکردهای متعدد فرهنگی و اجتماعی، همچون انتقال ارزش های فرهنگی، بازنمایی و نقد مسائل اجتماعی و گفتمان سازی است و می تواند به عنوان بازوی کمکی حاکمیت در حل مسائل مربوط به حوزه های فرهنگی و اجتماعی نقش مهمی ایفا کند. به عبارت دیگر، سینما این قابلیت را دارد که به طرح مسئله راه حل در حوزه های مهم فرهنگی، اجتماعی، سیاسی بپردازد و بر اساس توانایی اثرگذاری عمیقی که می تواند با استفاده از ابزار هنر بر مخاطبان داشته باشد، به کاهش معضلات جامعه کمک کند.

سینما علاوه بر این که خود یک حامل فرهنگی مهم است، به منزله پیشرانی برای سایر محصولات رسانه ای صوتی- تصویری نیز تلقی می شود. بسیاری از استعداد های سینمایی به سایر حوزه های رسانه ای نیز راه می یابند و بسیاری از فیلم های سینمایی منجر به الهامی برای محصولات رسانه ای دیگر می شوند و البته این تعامل به شکل معکوس نیز برقرار می شود.

با توجه به این کارکردها، می توان گفت این هنر- صنعت نقش مهمی در نظام حکمرانی فرهنگی و اجتماعی کشورها و نیز حکمرانی فرهنگی جهانی ایفا می کند. به عنوان نمونه، همواره یکی از ابزارهای مهم غرب در سلطه و تهاجم فرهنگی نسبت به دیگر کشورها، استفاده از فیلم و سینما به عنوان حامل های فرهنگی بوده است. اثرات فرهنگی و اجتماعی مهم سینما و نقش بی بدیل آن در نظام حکمرانی فرهنگی و اجتماعی سبب می شود مطالعه ابعاد حکمرانی و سیاست گذاری در مورد آن ضرورت یابد. با این حال، مطالعات تفصیلی چندانی در این زمینه وجود ندارد. بسیاری از مطالعات انجام شده بر ابعاد هنری، رسانه ای و فرهنگی این هنر- صنعت استوار است و فهم آن به عنوان یک مقوله مهم در نظام حکمرانی کمتر مورد توجه قرار گرفته است. مطالعه

نظام حکمرانی و سیاست‌گذاری سینما در کشورهای مختلف می‌تواند به شکل‌گیری ادبیات حکمرانی و سیاست‌گذاری در مورد سینمای ایران کمک شایانی کند و منشأ ایده‌های سیاستی بدیع و نوآورانه‌ای قرار گیرد که البته باید با اقتضائات فرهنگ اسلامی-ایرانی نیز سازگار باشد.

در همین راستا، پژوهش حاضر به مطالعه نظام حکمرانی و سیاست‌گذاری سینما در چهار کشور آمریکا، انگلستان، ترکیه و چین می‌پردازد. هم‌چنین به علت نقش راهبردی جشنواره‌ها در حکمرانی سینما، جشنواره‌کن و جایزه‌اسکار نیز مورد مطالعه تفصیلی قرار گرفته‌اند.

هدف اصلی این طرح پژوهشی، مطالعه و ارائه گزارشی توصیفی از حکمرانی و سیاست‌گذاری سینما در برخی از مهم‌ترین کشورهای جهان است. نهادها و سازمان‌های مختلفی به صورت مستقیم یا غیرمستقیم در زمینه حکمرانی و سیاست‌گذاری سینما، ایفای نقش می‌کنند که عبارت‌اند از:

۱. نهاد‌های حاکمیتی سیاست‌گذار

۲. نهاد‌های حاکمیتی نظام

۳. نهاد‌های حاکمیتی تسهیل‌گر یاد‌آوری شأن ارائه خدمت

۴. جشنواره‌ها (اعم از حاکمیتی و غیرحاکمیتی) که کارکردهای حکمرانانه یافته‌اند.

در هر یک از چهار کشور مورد مطالعه، مهم‌ترین نهاد‌های بازیگر در عرصه حکمرانی سینما، از منظر مؤلفه‌های مرتبط با حکمرانی و سیاست‌گذاری صنعت سینما مورد بررسی قرار گرفته‌اند و نتیجه در قالب یک سند توصیفی برای هر کشور ارائه شده است. مطالعه کشورها بر اساس مؤلفه‌هایی همچون موارد ذیل صورت گرفته است: تاریخچه صنعت سینما در آن کشور، اطلاعات توصیفی یا آماری از وضعیت صنعت سینما در آن کشور، ساختار حکمرانی و نهادهای دخیل در حکمرانی سینما در آن کشور، قوانین و مقررات حاکم بر صنعت سینما در آن کشور، رویکردها و سیاست‌های کلان حاکم بر نظام حکمرانی سینما در آن کشور، ارتباط صنعت سینمای آن کشور با بازارهای جهانی و معرفی اجمالی جشنواره‌های مهم سینما در آن کشور.

در مطالعه جشنواره‌کن و جایزه‌اسکار، مؤلفه‌هایی همچون «تاریخچه جشنواره»، «ساختار سازمانی»، «جایگاه و کارکردهای آن در نظام حکمرانی»، «مدل تأمین مالی سازمان»، «رویکردهای محتوایی» و «سوگیری‌های ایدئولوژیک و سیاسی» مورد بررسی قرار گرفته است.

پژوهش حاضر اولاً از جهت «منظر مطالعه» (مطالعه ابعاد حکمرانی و سیاست‌گذاری) و ثانیاً از جهت «موضوع مطالعه» (مطالعه حکمرانی سینما در کشورهای خارجی که صاحب تجربه طولانی هستند، ولی پژوهش‌گران ایرانی به تبع غفلت کلی از موضوع حکمرانی سینما، کمتر به آن‌ها پرداخته‌اند)

می‌تواند بدیع و نوآورانه تلقی شود، زیرا همان‌طور که پیش‌تر اشاره شد، عمده مطالعات سینما در جمهوری اسلامی ایران بر ابعاد فرهنگی، هنری و اجتماعی سینما تمرکز دارد و مسئله حکمرانی و سیاست‌گذاری سینما کمتر مورد توجه بوده است. غفلت از این منظر سبب می‌شود حاکمیت جمهوری اسلامی ایران نتواند حکمرانی مناسبی را در این عرصه رقم بزند و به همین علت به جای آن‌که صنعت سینما یک فرصت برای نظام حکمرانی فرهنگی باشد، گاهی به تهدیدی برای آن تبدیل می‌شود. هم‌چنین به عللی، ازجمله فقر دانش حکمرانی در این عرصه، سینمای ایران نتوانسته نقش مهمی در توسعه گفتمان انقلاب اسلامی به خارج از مرزهای ایران داشته باشد.

حکمرانی و سیاست‌گذاری هنر-صنعت سینما در ایران فاقد منطق و چارچوب کارکردی-نهادی مطلوب است. علاوه بر چالش‌ها و نقصان‌های درون‌نهادی همچون ابهام مأموریت‌ها و فریبهی ساختاری که اثر بخشی و کارایی برخی نهادها را با اختلال مواجه کرده، فقدان نقشه جامع کارکردی-نهادی و نیز تشتت و تعارض بین‌نهادی، به مشکلات افزوده است. مطالعه و بررسی حکمرانی و سیاست‌گذاری «سنت» سینما در کشورهای مختلف جهان، می‌تواند به شکل‌گیری ایده‌های نوآورانه برای بهبود و ارتقای عملکرد نهادهای سینمایی ایران کمک شایان توجهی کند. این مسئله هم در مورد مسائل درون‌نهادی و هم در مورد شیوه تعامل نهادها با یکدیگر و نیز جایگاه آن در نقشه جامع نهادی کشور در حوزه سینما، اهمیت دارد. به همین دلیل، مطالعه کشورهای مختلفی که ایده‌ها و نظام‌های حکمرانی متفاوتی دارند ضروری است. در پژوهش حاضر تلاش شده کشورها و جشنواره‌های مورد مطالعه به صورت مسووع انتخاب شوند تا با ایده‌های مختلف حکمرانی و سیاست‌گذاری سینما آشنایی بیشتری حاصل شود. ایده‌هایی که برگزیده‌های فرهنگی وایدئولوژیک متفاوتی تکیه دارند و به دنبال اهداف متفاوتی نیز هستند.

این پژوهش و پژوهش‌های مشابه آن هم‌چنین می‌توانند به شکل‌گیری ایده‌هایی برای ترسیم وضع مطلوب نهادی در ایران (و در صورت نیاز، بازطراحی نهادی در برخی بخش‌ها) کمک کنند و منشأ ایده‌های پژوهشی دیگری نیز واقع شوند.

بدین وسیله از زحمات و حسن همکاری همه عزیزانی که در به فرجام رسیدن این مجموعه تلاش کرده‌اند، صمیمانه قدردانی می‌کنم.

حمیدرضا بشیری‌فراز

مدیر مرکز انتشارات، آموزش و پژوهش بنیاد سینمایی فارابی